

Smutskastning förstör skoldebatten

Skolvärlden den 24 november 2016

I flera blogginlägg har Per Kornhall på osaklig grund angripit undertecknad, senast med anledning av en rapport om friskolor som jag har författat åt Fraser Institute i Kanada. Inlägget visar tydligt vilken lös grund Kornhalls idéer bygger på – och på den låga nivå han tyvärr har valt att lägga sig.

Skolfrågor förtjänar att diskuteras och jag välkomnar självklart all relevant och saklig kritik. Men Kornhall ägnar sig inte åt sådan kritik – utan snarare misstänkliggöranden och ad hominem-attacker som jämför mig med Augusto Pinochet och Donald Trump. Möjligen är detta ett tecken på desperation: om man har rätt i sak finns inga skäl att hänfalla åt sådant trams.

Kornhall insinuerar även att vissa av de organisationer till vilka jag är knuten visar att jag inte är en opartisk forskare. Detta gäller framförallt tankesmedjan CMRE. Det är ett befängt argument. CMRE:s rapporter bygger på kvantitativ forskning för att utforma förslag. Det råkar vara så att den forskningen inte stödjer idén att skolval leder till sämre resultat, vilket är vad Kornhall försöker dölja med de dimridåer han lägger ut.

Däremot har jag som redaktör av ett månatligt nyhetsbrev om färsk kvantitativ forskning i ämnet, diskuterat och analyserat enskilda studier som faktiskt finner negativa effekter av skolval. CMRE framhåller att skolpolitiken bör baseras på rigorös kvantitativ forskning – oavsett vad den finner – och helst i en randomiserad process där metoder först provas experimentellt.

Just på grund av organisationens rigorösa fokus har CMRE attraherat framstående akademiker, som professor Julian Le Grand vid London School of Economics (tidigare rådgivare till bland andra Tony Blair i välfärdsfrågor), professor Daniel Muijs vid University of Southampton och Världsbankens chef i utbildningsfrågor Harry Patrinos (som indikativt nog valde att sprida den rapport som Kornhall nu försöker smutskasta).

Det enda som ens liknar argument i Kornhalls senaste inlägg är hans påstående att jag "låter helt bli att redovisa" forskning kring friskolereformens effekter på segregationen och likvärdigheten. Men detta stämmer inte. Jag uppmanar läsaren att gå till sektion 5.3.1 i min rapport, som diskuterar detta och refererar till forskningen. Med andra ord väljer Kornhall i brist på argument att förvilla sina läsare med rena lögner.

Tyvärr verkar det som om Kornhall inte förstår vad som kännetecknar rigorös forskning. Att peka på Ontario och Alberta – som många debattörer gör internationellt – är ur forskningens synvinkel helt inadekvat för att förstå om reformerna där ligger bakom förbättringar. Likaså är det omöjligt att utan stöd i kvantitativ forskning påstå att friskolereformen ligger bakom vårt fall i internationella undersökningar, bara för att den sammanfaller med sjunkande resultat. Reformerna kan ha orsakat förbättringarna/försämringarna, förhindrat ytterligare förbättringar/försämringar eller varit irrelevanta.

Den faktiska forskning som studerar systemeffekter av friskolekonkurrens i internationella prov som Pisa och Timss – både internationellt och i Sverige – indikerar att konkurrensen har positiva effekter.

Alltså verkar den om något ha bromsat vårt fall i dessa undersökningar, trots de stora problem som faktiskt finns med reformerna (som jag har belyst i många sammanhang). Likt många andra i debatten begår Kornhall det grundläggande samhällsvetenskapliga misstaget att likställa korrelation och kausalitet.

Sammanfattningsvis är Kornhalls inlägg ett typexempel på skoldebatten när den är som sämst. Den smutskastning han ägnar sig åt leder ingen vart; saklighet i debatten är en hörnsten om vi är seriösa med att vilja förbättra skolan.

Gabriel Heller Sahlgren